

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน . ปีงบประมาณ 2566

บทสรุปผู้บริหาร ปี 2566

Executive Summary

ชื่อโครงการ: การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ จังหวัดชัยนาท

Research and Development of Spatial Innovation for Comprehensive and Accurate Poverty Alleviation, Chainat Province

ผู้วิจัย: สุธิมา เทียนงาม

แหล่งทุน: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.), สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

โครงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ จังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและยกระดับกลไกความร่วมมือเพื่อขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัดชัยนาท
2. พัฒนาและยกระดับระบบการค้นหาสอบถามคนจนและครัวเรือนยากจนให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดชัยนาท โดยการมีส่วนร่วมและการยอมรับข้อมูลกับกลไกภาคีทั้งในระดับชุมชนและระดับพื้นที่
3. เพื่อพัฒนาและยกระดับระบบการส่งต่อความช่วยเหลือให้กับคนจนเป้าหมายเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ/ชุมชน/เอกชน อย่างเป็นรูปธรรม
4. เพื่อพัฒนาและยกระดับปฏิบัติการแก้จนระดับอำเภอ พื้นที่ให้ครอบคลุมคนจนเป้าหมาย

มีผลการดำเนินงานวิจัย สรุปได้ดังนี้

1,032

ครัวเรือนยากจนได้รับ
การซื้อและช่วยเหลือ

746

ครัวเรือนในห่วงโซ่การ
ประกอบการ Pro-Poor
Value Chain

31

เทคโนโลยีและนวัตกรรม
ที่นำไปปรับใช้

2

อำเภอพันธ:
สระบุรี และสระพยา

ความเปลี่ยนแปลง และประโยชน์ที่เกิดขึ้น

1. ผลต่อกลุ่มเป้าหมายคนจน

1.1 กลุ่มเป้าหมายครัวเรือนยากจนที่มีความเป็นอยู่ยากลำบาก ได้รับการซื้อแบบเจาะจง (Targeting Pro-poor) ทำให้เกิดความเข้าใจคนจนมากขึ้นถึงเหตุความยากจน และผลจากความยากจน ลักษณะปัญหาาร่วมของความขาดแคลน และขนาดของความขาดแคลน (Demand) ถูกโยงไปหาหน่วยงานจัดสวัสดิการ เกิดการ Matching ความช่วยเหลือ (Supply) จากข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันจาก 1,032 ครัวเรือน ดังนี้ (1) การปรับสภาพที่อยู่อาศัยให้กับครัวเรือนยากลำบากด้วยงบประมาณกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดชัยนาท 28 ครัวเรือน (2) คนจนสูงอายุ ผู้พิการ ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ได้รับกายอุปกรณ์ 470 คน (3) ครัวเรือนยากจนได้รับสนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภค 377 ครัวเรือน (4) นักเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน 14 คน (5) ครัวเรือนยากจนได้รับข่าวสารทุกเดือนจากกองทุนข่าวสาร 35 ครัวเรือน (6) ครัวเรือนยากจนได้รับการส่งเสริม พัฒนาทักษะอาชีพ รวม 81 ครัวเรือน (7) ครัวเรือนยากจนที่มีบ้านอยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม ได้รับการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นเพาะพันธุ์กล้วยไม้จำหน่าย จำนวน 27 ครัวเรือน (8) มูลนิธิหลวงพ่อกวยมอบเงินสทบเข้ากองทุนข่าวสาร 100,000 บาท (9) ระดมทุนกองทุนข่าวสารผ่านแพลตฟอร์มระดมทุนออนไลน์ “เทใจต่อทคอม” ได้รับเงินสนับสนุน รวม 33,748.18 บาท

1.2 การประกอบการสำหรับคนจน เพื่อยกระดับฐานะทางสังคมของครัวเรือนยากจนจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วยกิจกรรม “การประกอบการ” หลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพสูง (2) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว (3) การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน (4) ผ่านมัย้อมสี่ธรรมชาติดลายอัตลักษณ์จังหวัดชัยนาท (5) การเพาะเห็ด กลุ่ม “โพออกดอกเห็ด” (6) การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร มีครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน 746 ครัวเรือน อยู่ในห่วงโซ่การประกอบการ Pro-Poor Value Chain ได้รับการพัฒนาระดับความรู้ ทักษะ เสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เกิดการปรับพฤติกรรม การผลิต รวมกลุ่มเพื่อการประกอบการ มีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีการเปลี่ยนแปลงต่อครัวเรือนคนจนที่สำคัญ ดังนี้

(1) ครัวเรือนคนจนได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะอาชีพ ผ่านการลงมือทำด้วยตนเอง เปิดโลกทัศน์การเรียนรู้ เห็นคุณค่าในตนเอง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดังนี้ ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ได้แก่ ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ โรงเรือนเห็ดอัญหริยะ โรงเรือน Substrate สารชีวพันธุ์ ปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง สูตรแม่โจ้ เครื่องหันสมุนไพร เครื่องอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ การสกัดน้ำมันหอมระเหย การพาสเจอ

ไรซ์ (Pasteurization) น้ำหมักชีวภาพ หัวเชื้อจุลินทรีย์ EM (Effective Microorganisms) ปุ๋ยสั่งตัด การเพาะเชื้อเห็ด องค์ความรู้ ได้แก่ มาตรฐาน GAP การแปรรูปสมุนไพรขึ้นต้น ลำ้ง หั่น ตาก หมอดินชุมชน และการตรวจวิเคราะห์ดิน การทำนาเปียกสลับแห้ง การทำข้าวเกรียบเห็ด การทำน้ำซงซิง ตะไคร้ การทำชาตะไคร้หอม การคัดเลือกหัวพันธุ์ขมิ้นชัน การปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การกำจัดโรคและเชื้อราในขมิ้น การเก็บเกี่ยวขมิ้นชันที่มีคุณภาพ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ สบู่ก้อน แชมพู ครีมนวดผม ครีมอาบน้ำ ยาหม่อง ลูกประคบ น้ำมันเหลือง น้ำยาล้างจาน การขาย Online การทำแผนธุรกิจ การตั้งกลุ่มวิสาหกิจ การใช้โปรแกรม CANVA เพื่อจัดการขาย การออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ การทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีการประกอบการกลุ่ม การนัดเพื่อสุขภาพ ตะกร้าสานจากเส้นพลาสติก

(2) ครัวเรือนยากจนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสำคัญ เช่น ลุกขึ้นจากการรอรับ เห็นคุณค่าในตนเองว่ายังสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้นได้ เช่น การใช้พื้นที่ว่างบริเวณบ้านปลูกขมิ้น และพืชผักสวนครัว การเย็บผ้า หรือแม้กระทั่งทำหน้าที่หน้าเตาไฟ เพื่อเตรียมการเย็บผ้า ลดการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง การไม่เผาตอซังข้าว โดยการใช้น้ำหมักตอซัง และใช้ฟางข้าวไปทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ ใช้ปุ๋ยเท่าที่จำเป็น ตามผลการวิเคราะห์ดิน ไม่ใช่ตามความเคยชิน เกิดกลุ่มการทำงานเพื่อคนจน และชุมชน ตามศักยภาพ และกำลังความสามารถ จากกลุ่มโพออกดอกเห็ด ที่เกิดขึ้นที่ร่วมกันของชุมชนในการจัดการดูแลเห็ด และการจัดการผลผลิต เพื่อนำรายได้คืนกลับสู่กองทุนข้าวสาร การจดบัญชีครัวเรือน และการจดบัญชีต้นทุนการผลิต เปลี่ยนแปลงรูปแบบการขายผ่านระบบออนไลน์ ผ่านการ Live ผ่าน TikTok Line Facebook และเพจของจังหวัดชัยนาท รวมถึงการมีเครือข่ายในการประกอบการทั้งจากเพื่อนร่วมอาชีพ และหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน ทำให้เกิดรวมกลุ่มกันขายในช่องทางรูปแบบใหม่ ๆ ร่วมกัน ออกงานตามเทศกาลต่าง ๆ เข้าถึงแหล่งทุนในชุมชน เช่น กองทุนบทบาทสตรี จังหวัดชัยนาทมีงบประมาณตกค้างอยู่จำนวนมาก และเข้าสู่การพัฒนาการประกอบการจากภาครัฐ ผ่านการลงทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจ

(3) การยอมรับปรับใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ของครัวเรือนเป้าหมาย (Appropriate Technology) ได้แก่ ก. การปลูกขมิ้นชันคุณภาพสูง: การผลิตต้นน้ำ ได้แก่ มาตรฐาน GAP โรงเรือน Substrate ระบบสูบน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ ระบบน้ำหยด สารชีวพันธุ์ ปุ๋ยหมักอินทรีย์ ปุ๋ย Stock A และ Stock B การผลิตและแปรรูปกลางน้ำ ได้แก่ การทำแห้ง การสกัดน้ำมัน การพาสเจอไรซ์ การตลาดและการจัดจำหน่าย ได้แก่ การขาย Online การทำแผนธุรกิจ การพัฒนาทักษะอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ ข. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ได้แก่ น้ำหมักชีวภาพ หัวเชื้อจุลินทรีย์ EM การตรวจวิเคราะห์ดิน ปุ๋ยสั่งตัด การทำนาเปียกสลับแห้ง ค. การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ การถ่ายรูปและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ด้วยโปรแกรม CANVA การขาย Online การทำแผนธุรกิจ ง. ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติลายอัตลักษณ์จังหวัดชัยนาท ได้แก่ เทคนิคการมัดย้อมชิโบริ การสกัดและย้อมสีจากธรรมชาติ (มอร์แคนท์) การออกแบบ จ. การเพาะเห็ด กลุ่ม “โพออกดอกเห็ด” ได้แก่ การเพาะเชื้อเห็ด การทำข้าวเกรียบเห็ด ระบบน้ำอัตโนมัติ ระบบฟาร์มอัจฉริยะ ฉ. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ได้แก่ การทำน้ำซงซิง ตะไคร้ การทำชาตะไคร้หอม การทำข้าวเกรียบสมุนไพร

(4) รายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ครั้วเรือนยาจนผู้ปลูกขม้นชั้นคุณภาพสูง 13 ครั้วเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้นเดือนละ 8,333 บาท ครั้วเรือนที่ปลูกข้าวทั้งนาตนเองและนาเช่า 81 ครั้วเรือน รวม 1,028.25 ไร่ มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 720 บาท/ไร่ ผลผลิตจากชุมชนที่ได้รับการพัฒนาและยกระดับ 38 ผลผลิต มียอดจำหน่ายเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 ครั้วเรือนที่ได้รับประโยชน์อย่างน้อย 302 ครั้วเรือน ผู้ประกอบอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ 34 ครั้วเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยเดือนละ 3,000 บาท และครั้วเรือนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรสรรค์สุขวิถี กลุ่มย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ หัตถศิลป์ถิ่นห้วยงู กลุ่มโพออกดอกเห็ด ได้รับประโยชน์รวม 290 ครั้วเรือน

1.3 จัดทะเบียนจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม “สรรค์สุข” ที่ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิต และนำไปเชื่อมโยงกับตลาดและผู้บริโภค โดยนำกำไรเป็นกองทุนสำหรับการช่วยเหลือ จัดสวัสดิการให้กับครั้วเรือนพึ่งพิง

1.4 เกิดนวัตกรรมการแก้ปัญหาความยากจนรายครั้วเรือน (Family Folder) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมตามศักยภาพรายครั้วเรือน ครั้วเรือนที่มีทุน เช่น ทักษะ แรงงาน จะได้รับการส่งเสริมพัฒนา ครั้วเรือนที่มีความขาดแคลนจะถูกส่งต่อช่วยเหลือ ได้ตรงกับความต้องการ

2. ผลต่อเศรษฐกิจชุมชน

2.1 เกิดตลาดสมุนไพรใหม่ของจังหวัดชัยนาท คือ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่มีความต้องการขม้นชั้นแห่งปริมาณมาก (โคตการปลูก 10 ไร่) ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการปลูกขม้นชั้นในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดชัยนาท 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570) ประเด็นการพัฒนาด้านสมุนไพร โดยมุ่งพัฒนาให้จังหวัดชัยนาทเป็น “เมืองสมุนไพร ภูมิปัญญาหลวงปู่ศุข/เมืองดอกไม้ ครบวงจร สุขภาพดี” ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำสมุนไพรไทยมาใช้อย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับประชาชน

2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยกระบวนการพัฒนากลุ่มอาชีพ วิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดเล็ก ให้มีโอกาสทางการตลาด ควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้ประกอบการให้ผลิตได้ขายเป็น ยกระดับห่วงโซ่มูลค่าโดยใช้เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรม จะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเอื้ออำนวยหรือช่วยเหลือครั้วเรือนคนจนเพิ่มมากขึ้น จากการใช้วัตถุดิบที่ผลิตในพื้นที่ (Local Content) และการจ้างงานจากครั้วเรือนคนจนเพิ่มขึ้น เป็นอีกช่องทางหนึ่งของการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครั้วเรือนคนจนจากการหมุนเวียนเศรษฐกิจท้องถิ่น ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ยกระดับข้าวพื้นถิ่นของจังหวัดชัยนาท คือ ข้าวกล้องขาวเจ๊ก และข้าวอ่อนหวาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีผลดีต่อสุขภาพ และมีศักยภาพสู่เชิงพาณิชย์ “เจ๊กข้าวกล้องขาวเจ๊กผสมข้าวอ่อนหวานถึงสำเร็จรูปเสริมโภชนาการ”

3. ผลต่อสิ่งแวดล้อม

3.1 การไม่เผาตอซังข้าว จะช่วยลดมลพิษในอากาศ ฝุ่นละอองขนาดเล็ก และ PM 2.5

3.2 การหมักตอซังข้าวทำให้ดินนำธาตุอาหารจากตอซังลงในดินเพิ่ม N P K ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี ดินโปร่ง ร่วนซุย อุ่นน้ำได้ดียิ่งขึ้น

3.3 การทำนาเปียกสลับแห้ง แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ลดการใช้น้ำในการเพาะปลูก ลดต้นทุนค่าน้ำมัน เชื้อเพลิง ต้นข้าวแข็งแรง ลดการไถย่ำแม่แลง และช่วยลดปริมาณก๊าซมีเทนที่ปล่อยสู่ชั้นบรรยากาศ

3.4 การลดการใช้สารเคมี และยาฆ่าแมลงจะช่วยลดผลกระทบจากการตกค้างของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ

3.5 การใช้สีจากธรรมชาติ ทำให้เกิดการปลูกต้นไม้ให้สี ปลูกต้นไม้ทดแทน และกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4. ผลต่อกลไกภาคี

4.1 ภาครัฐใหม่ด้านการจัดระบบสวัสดิการเพื่อคนจน ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท สนับสนุนงบประมาณจัดสวัสดิการด้านการปรับสภาพที่อยู่อาศัย ภายอุปกรณ์ การบริการทางสาธารณสุข จำนวน 3,500,000 บาท ให้กับครัวเรือนยากจนอำเภอสรรคบุรี ภายใต้โครงการ “สรรคบุรีโมเดล พลังท้องถิ่น พลังชุมชน สู่การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน” (2) มูลนิธิหลวงพ่อกวยมอบเงินสมทบเข้ากองทุนข้าวสาร 100,000 บาท (3) การระดมทุนผ่านแพลตฟอร์มระดมทุนออนไลน์ “เทใจดอทคอม”

4.2 การหนุนเสริมระบบการจัดสวัสดิการที่มีคุณภาพให้กับคนจน ซึ่งจากเดิมการช่วยเหลือครัวเรือนที่มีความเป็นอยู่ยากลำบาก ถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานที่จัดสวัสดิการช่วยเหลือทางสังคม (Social assistances) เช่น พมจ. แต่ในปัจจุบันได้ถูกส่งความช่วยเหลือไปยังหน่วยจัดสวัสดิการการบริการสังคม (Social service) เช่น กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพระดับจังหวัด สปสช. เกิดพลังการขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือคนจนร่วมกันในเชิงรุก ทั้ง อบจ. โรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ และ อสม. ทำให้จำนวนการขอกายอุปกรณ์ในรอบแรกของ อำเภอสรรคบุรี มีจำนวน 470 คน

4.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการเสริมสร้างศักยภาพด้านการเขียนโครงการ (Project Bank) เกิดช่องทางและโอกาสในการช่วยเหลือคนจนมากขึ้น เกิดปฏิบัติการเชิงรุก การใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูลในการแก้ไขปัญหาความยากจน เกิดทีมงานทำงานแก้จนในระดับอำเภอมีความไว้วางใจ (Trust) มีเพื่อนคู่คิด มีที่ปรึกษา ไม่ได้ทำงานอย่างโดดเดี่ยว

4.4 ท้องถิ่น ท้องที่ ผู้นำชุมชน เรียนรู้วิถีวิทยาการจัดทำข้อมูลชุมชน โดยใช้เครื่องมือ ผังครัวเรือน องค์กรชีวิต การวิเคราะห์สาเหตุความยากจน ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเปลี่ยนวิธีคิด จากเดิมเก็บข้อมูลเพื่อส่งหน่วยงานภาครัฐ เป็นการจัดทำข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน จะเป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน และสามารถช่วยเหลือคนจนได้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ

4.5 ภาพอนาคต “คนจนสูงวัยจังหวัดชัยนาท” ทำให้หน่วยงาน ภาคี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมเตรียมการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การเตรียมจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ และกลไกการดูแลคนจนผู้สูงวัยในชุมชน

4.6 เกิดการขยายผลรูปแบบการจัดทำข้อมูลเพื่อจัดสวัสดิการ “สรรคบุรีโมเดล” ไปยังพื้นที่อำเภอสรรพยาเต็มพื้นที่

4.7 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ใช้ฐานข้อมูลครัวเรือนที่แม่นยำ นำไปใช้ในการเชื่อมต่อความช่วยเหลือกับหน่วยงานภายนอก ดังกรณีในปี 2566 ที่นำข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง ยากไร้ จากโครงการนี้ ขอรับความอนุเคราะห์จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อจัดการรถขึ้น รถโยกสำหรับคนพิการ ได้รับงบประมาณรวม 1.8 ล้านบาท จัดหารถโยก รถขึ้น ได้ทั้งหมด 256 คัน เนื่องจากจังหวัดชัยนาทมีข้อมูลครัวเรือนที่แม่นยำ สามารถระบุความต้องการและผู้รับได้ชัดเจน

ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท . การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพนักจัดการข้อมูลชุมชน วันที่ 17 ตุลาคม 2566

4.8 การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท เกษตรจังหวัดชัยนาท สาธารณสุขจังหวัดชัยนาท สหกรณ์จังหวัดชัยนาท พัฒนาที่ดินจังหวัดชัยนาท และ สวพ.5 เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ชัยนาทเมืองสมุนไพร เนื่องจากที่ผ่านมาการขับเคลื่อนเมืองสมุนไพรมีอุปสรรคด้านการตลาด ทำให้มีกลุ่มผู้ปลูกค่อนข้างน้อย เมื่อโครงการมีผู้ซื้อที่ชัดเจน จึงเกิดแนวทางการขยายพื้นที่ผลิต เกิดทิศทางการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

4.9 หน่วยงานภาคี เกิดการปรึกษาหารือร่วมระหว่างหน่วยงานต้นน้ำ (เกษตร) กลางน้ำ (พัฒนาชุมชน) และปลายน้ำ (พาณิชย์จังหวัด) เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพ ช่องทางการตลาดที่เอื้อต่อผู้ประกอบการขนาดย่อม และเปลี่ยนแนวคิดจากการพัฒนากลุ่มไปสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ (5 ดาว) เป็นการเพิ่มโอกาสการช่วยเหลือคนจนให้มีอาชีพ มีรายได้ มีงานทำ ควบคู่ไปกับการยกระดับคุณค่าผลิตภัณฑ์

4.10 เกิดสินค้าอัตลักษณ์ของชุมชนและจังหวัดชัยนาท จากครัวเรือนคนจน เป็นสินค้าของใช้ ของฝาก นำเสนอความเป็นชัยนาทผ่านผลิตภัณฑ์ (Soft Power)

5. ผลต่อการเลื่อนสถานะทางสังคมของครัวเรือนคนจน (Social Mobility)

เมื่อคนจนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี (Technology Access) และมีสถาบันที่สนับสนุนการเข้าถึงโอกาส (Inclusive Institutions) ทำให้ชีวิตของคนจนเปลี่ยนไป อย่างกรณีของนางประจวบ ปัญญาพร หนึ่งในชาวบ้านหมู่ 12 ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ที่ได้เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว สามารถปลดหนี้ในระบบ มีกำลังซื้อเครื่องมือผลิต และเป็นผู้รู้ในด้านการปลูกข้าวที่มีผลผลิตสูง

6. อำเภอพันธ

อำเภอพันธ 2 อำเภอ คือ อำเภอสรรคบุรี และอำเภอสรรพยา และพื้นที่ขยายผล อำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอหันคา

7. การบูรณาการแผนท้องถิ่น/จังหวัด/หน่วยงานภารกิจ

อบจ. สนับสนุนงบประมาณจัดสวัสดิการด้านการปรับสภาพที่อยู่อาศัย ภายอุปกรณ์ การบริการทางสาธารณสุข จำนวน 3,500,000 บาท ให้กับครัวเรือนยากจนอำเภอสรรคบุรี ภายใต้โครงการ “สรรคบุรีโมเดลพลังท้องถิ่น พลังชุมชน สู่การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน” อบท. มีทิศทางการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพรายได้ให้กับครัวเรือนยากจนที่ตอบสนองกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่ เช่น เทศบาลตำบลห้วยงู สนับสนุนงบประมาณพัฒนาอาชีพกลุ่มหัตถศิลป์ถิ่นห้วยงู จำนวน 200,000 บาท และเทศบาลตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี กำหนดโครงการเยี่ยมบ้านครัวเรือนยากจนตามฐานข้อมูลของโครงการ รวม 40,000 บาท

8. ผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG)

เป้าหมายที่ 1

No Poverty — ขจัดความยากจน
ทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

เป้าหมายที่ 2

Zero Hunger — ยุติความหิวโหย
ความมั่นคงทางอาหารและ
เกษตรกรรมยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3

Good Health and Well-being —
สุขภาวะที่ดีของทุกคนทุกช่วงวัย

เป้าหมายที่ 4

Quality Education — การศึกษาที่มี
คุณภาพและการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต

เป้าหมายที่ 8

Decent Work — การจ้างงานที่มี
คุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ 10 & 12

ลดความเหลื่อมล้ำ และการ
บริโภค/การผลิตที่ยั่งยืน

ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

1. พัฒนาและยกระดับระบบการค้นหาสอบทานคนจนและครัวเรือนยากจนให้ครอบคลุมครบทั้งจังหวัดอย่างถูกต้องและแม่นยำ และสอบทานคนจนและครัวเรือนยากจนที่ได้รับความช่วยเหลือซ้ำ เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทุน 5 ด้าน รวม 1,800 ครัวเรือน ด้วยการบูรณาการและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (AM) และนักจัดการข้อมูลชุมชน
2. ส่งต่อความช่วยเหลือทั้งหมด (100%) โดยเชื่อมโยงเข้าสู่สวัสดิการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และคณะสงฆ์ พบว่าหน่วยงานที่ตอบสนองการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรณีครัวเรือนที่ต้องส่งเข้าสู่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท (ด้านสุขภาพ) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (ด้านซ่อมแซมที่อยู่อาศัยและระบบสวัสดิการในชุมชน)
3. พัฒนาเกณฑ์บ่งชี้ครัวเรือนไร้ไหล (Inclusion error) และเกณฑ์บ่งชี้ตกหล่น (Exclusion error)
4. พัฒนาระบบการติดตามผลการช่วยเหลือและระบบป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Loop) ซึ่งติดตั้งอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 แห่ง นำร่องที่อำเภอสรรคบุรี และเกณฑ์การปรับสถานะความยากจน (Add on and Exit)
5. พัฒนานักจัดการข้อมูลชุมชน ในพื้นที่อำเภอสรรคบุรี อำเภอสรรพยา อำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอนาคู รวม 430 คน และนักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ในอำเภอสรรคบุรี รวม 35 คน

“นักจัดการข้อมูลชุมชน” เป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่ ทั้งในแง่การชี้เป้าที่แม่นยำ มีประสิทธิภาพ “รู้ว่าคนจนจริงอยู่ที่ไหน” ทำความเข้าใจและออกแบบช่วยเหลือที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ ด้วยเป็นคนในชุมชนที่ใกล้ชิด ผูกพัน และรับรู้ถึงความเป็นมาของครัวเรือนที่ยากลำบาก

“นักบริหารจัดการเชิงพื้นที่” เป็นกลไกหลักระดับสถาบัน ที่เชื่อมต่อข้อมูลความช่วยเหลือจากนักจัดการข้อมูลชุมชน เพื่อสนับสนุนและยกระดับการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน ผ่านแผนงาน โครงการ การแสวงหาภาคีร่วม และการสนับสนุนทรัพยากรร่วม

6. พัฒนาโมเดลแก้งาน (Operating Model) หลัก 2 โมเดล ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายจากการวิเคราะห์ฐานทุนดำรงชีพ 5 ด้าน
 - การพัฒนาระบบสวัสดิการเกื้อกูล โดยภาคีความร่วมมือ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตครัวเรือนยากจน — ครัวเรือนได้รับประโยชน์ 615 ครัวเรือน
 - การพัฒนารูปแบบการประกอบการสำหรับคนจน เพื่อยกระดับฐานะทางสังคม — ครัวเรือนได้รับประโยชน์ 746 ครัวเรือน
7. เกิดรูปธรรมความสำเร็จอำเภอแก้งานจากปฏิบัติการพัฒนาระบบสวัสดิการเกื้อกูลและรูปแบบการประกอบการสำหรับคนจน จำนวน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีนครบุรี และอำเภอศรีเทพฯ แม้จะยังไม่สามารถแก้งานยกอำเภอได้ แต่มีตัวแบบการปฏิบัติการและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
8. คนจนเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ ยอมรับปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Appropriate Technology) เพื่อพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ รวม 31 นวัตกรรม โดยมีการประกอบการเรือธงคือการปลูกขมิ้นชันคุณภาพสูง ทำให้ครัวเรือนยากจนมีรายได้เฉลี่ย 8,333 บาท/เดือน และการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มีครัวเรือนเป้าหมายในห่วงโซ่ Pro-Poor Value Chain รวม 302 ครัวเรือน
9. รูปแบบการส่งต่อมีประสิทธิภาพ คือ การเชื่อมข้อมูลความช่วยเหลือกับหน่วยความช่วยเหลือ (Demand-Supply Matching) ด้วยการเขียน Project Brief ดังตัวอย่างการเชื่อมข้อมูลกับความช่วยเหลือขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท ครัวเรือนคนจนได้รับความช่วยเหลือรวม 498 ครัวเรือน อีกทั้งยังพัฒนาบทบาทของท้องถิ่นในการวิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือน ความต้องการจำเป็น และการเขียนแผนงานโครงการ
10. ข้อค้นพบสำคัญของการนำไปสู่ความช่วยเหลือ คือ ข้อมูลที่แม่นยำและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน โดยระบุถึงขนาดของปัญหา (Size) ความรุนแรงและความเร่งด่วน (Severity) จะนำไปสู่การพิจารณาหรือร่วมเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาตามกำลังและศักยภาพ
11. จัดทะเบียนจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม “สรรค์สุข” ที่ทำหน้าที่รวบรวมผลผลิต และนำไปเชื่อมโยงกับตลาดและผู้บริโภค โดยนำกำไรเป็นกองทุนสำหรับการช่วยเหลือ จัดสวัสดิการให้กับครัวเรือนพึ่งพิง
12. อยู่ระหว่างพัฒนาระบบสวัสดิการให้กับครัวเรือนพึ่งพิงผ่านกองทุนเทใจต่อทคอม
13. สถาบันวิทยาลัยชุมชน ในบทบาทสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นกลไกกลางของจังหวัดในการเสริมพลังความร่วมมือเพื่อขจัดความยากจนระดับจังหวัด ให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเป็นรูปธรรม